

Delavska Pravica

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek pop.; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 1.—, ~ Cena: za 1 mesec Din 5.—, za četrt leta Din 15.—, za pol leta Din 30.—; za inozemstvo Din 7.— (mesečno) — Oglasi: po dogovoru

Oglasi, reklamacije in naročnina na upravo Delavska zbornica, Miklošičeva cesta 21, I. nad. Telefon 2265. — Štev. čekovnega računa 14.900

Rešitev krize

Današnja kriza ni zgolj kriza gospodarskih izmenjav, ampak je kriza ustroja človeške družbe. To smo ugotovili že zadnjič. Kriza strukture človeške družbe korenini v privatni lastnini, kjer mora nastopiti sprememba.

Če pa govorimo o spremembi zakonov o privatni lastnini ali o podružabljenju kapitala (produkcijskih sredstev in veleposestev), ni potrebno to vprašanje vezati s sovraštvom proti veri. Sedma božja zapoved ščiti lastnino, a prav nič se ne protivi podružabljenju produkcijskih sredstev. Nasprotno, tudi podružabljenost imovino bo ščitila. Podružabljenje produkcijskih sredstev ni da bi se moralo izvršiti proti veri. To je gospodarsko vprašanje, do katerih vera postavlja le splošna načela, a ne podrobnih predpisov. To je eno.

Drugo je. S podružabljenjem ni prav nič načeta avtoriteta države. Nasprotno! Povečana je. Kakršenkoli ustroj človeške družbe bo v bodočnosti nastal, država bo morala obstojati. Po podružabljenju produkcijskih sredstev bo država morala voditi nadzorstvo nad upravo, produkcijo in prodajo. S tem je njen delokrog in njena odločujoča moč le povečana.

Praški nadškof dr. Kordač je v pastirskem listu leta 1931 napisal med drugim tudi tole: »Tudi produkcijska sredstva bi mogla država prenesti iz privatne lasti v last skupnega delavstva v slučajih, kjer bi to moglo služiti v zadovoljivo rešitev socialnega vprašanja.« Če torej to trdi škof, pač ne bo veri nevarno; in če to stori ali bi storila država, ni pročiščevalen čin.

Privatna lastnina je danes neomejena in nevezana na katerokoli stran. To je vzrok današnje krize. Lastnina pa mora biti omejena in vezana na delo. Kakor hitro pa pravimo, da mora biti omejena in vezana, je jasno, da pod besedo socializacijo (podružabljenje) ne mislimo absolutno vse lastnine. Naravno je in po naravnem zakonu, da ima človek nekaj svojega, na pr. obleko. Tudi naš srednji kmet, ki obdeluje sam svojo zemljo, ne bi pri pametnem podružabljenju ničesar izgubil. Prav tako bi ostala lahko obrt, v kolikor nima industrijskega značaja, samostojna. V kolikor človek sam in njegova družina dela ali obdeluje, to ostane v njegovi privatni lasti. Kolikor kdo rabi zase, to je obleka, pohištvo in stanovanje, to ostane njegovo tudi po izvedenem podružabljenju. Vse ostalo (produkcijska sredstva in veleposestva) pa preide v last skupnosti. S tem bi bilo mogoče voditi kontrolo nad produkcijo, tedaj bi bilo mogoče urediti delovni trg, regulirati delovni čas, zvišati konzumno moč »malega človeka«, tedaj bi se vrnilo zaupanje v denar kot menjalno sredstvo, tedaj bi izgubilo kopicenje denarja. Človeška družba bi po-

Kaj je z novim rudarskim pravilnikom?

Rudarsko zavarovanje že vso povojno dobo preživlja težko krizo. V zlasti težkem položaju se nahaja pokojninsko zavarovanje rudarjev, kateremu nalaga pravilnik iz leta 1925 velike dolžnosti, medtem ko so bile blagajne tega zavarovanja docela prazne. Znano je, da so leta 1919 rezervne fonde pokojninskega zavarovanja predstavljali razvrednoteni papirji vojnega posojila. Po letu 1919 so člani plačevali minimalne prispevke, ki nikakor niso odgovarjali pridobljenim pravicam, posebno še, ker je bilo treba pri tem računati tudi s pridobljenimi pravicami onih članov, katerim je vojni posojilo uničilo kapitalno kritje. Z novim pravilnikom, ki je stopil v veljavo 1. I. 1925, so bili prispevki nekoliko zvišani, vendar pa tudi ti od daleč niso odgovarjali dajatvam, ki jih ta pravilnik določa. Lahko se reče, da je bil ta pravilnik izdan brez statistične in računске podlage. Šele pozneje, ko so se pokazale posledice, ko računi niso odgovarjali dejanskim potrebam, se je začelo računati. Ti računi pa so pokazali, da bi se za dajatve, ki jih vsebuje ta pravilnik, moralo plačevati 14% prispevke kategorijskega zaslужka. Ker pa so se plačevali le 5% prispevki, je tedaj jasno, da se mora tako zavarovanje prej ali slej finančno izčrpati. Nastane vprašanje, kako rešiti rudarsko pokojninsko zavarovanje? Ra-

čunati je treba na eni strani s tem, da so blagajne prazne, na drugi pa s pridobljenimi pravicami rudarjev, ki so že in ki bodo stopili v pokoj. Možnosti sta samo dve. Prvič, da se prispevki dvignejo na odgovarjajočo višino, ali, da se znižajo pokojnine in podaljša zavarovalna doba. Pri tem pa bo treba nadomestiti tudi že zamujeno, ker imamo danes zavarovance s 14 in več letnimi pridobljenimi pravicami. Kapitalnega kritja za ta leta pa ni. Vsekakor bo treba nekatere dobiti potrebno kritje, bodisi od države, ali s posebnimi prispevki, ki bi jih plačevali samo delodajalec.

O novem pravilniku, katerega je obravnavala anketa, sklicana po ministrstvu za šume in rude že meseca maja 1932, ni duha ne sluha. Zakaj ministrstvo zadržuje ta pravilnik, nam je skoraj umljivo. Gotovo je, da bo delavstvo moralo za sanacijo tega zavarovanja nekaj žrtvovati. Vprašanje pa je, koliko so pripravljene žrtvovati delodajalci in drugi za to poklicani faktorji. Naloga novega pravilnika za sanacijo rudarskega zavarovanja, zlasti starostnega, bo težka. Tak pravilnik, ki bi vsestransko ustrezal, je mogoč le z vsestranskimi žrtvami. Morda je ravno v tem vzrok, da novega pravilnika še danes nimamo, ker se država in delodajalec izogibajo vsaki žrtvi in bi najraje vse prevalili na rame delavstva.

Igra s kruhom

Pred letom dni je časopisje, med tem tudi ono, ki zastopa interese kapitala, z vso odločnostjo zahtevalo ukinitve ugodnosti, ki jih je uživala »Privilegirana izvozna družba«. Takozvani »žitni režim« se je izkazal nesposobnega, dvigniti in zagotoviti izvoz našega žita v inozemstvu. Ta poskus je zahteval in tudi žel težke milijone, ki so izginili v žepih prekupcev in izvoznikov.

Vsled žitne rje, ki je lansko leto uničila precej posevkov, smo doživeli letos kljub temu, da imamo Privilegirano izvozna družbo, ogromen porast cen pšenice. Sičar dvomimo, da je rja v tako veliki meri vplivala na pridelek pšenice, kajti lansko leto je bilo uradno ugotovljeno, da so ostale velike zaloge in bo tako v l. 1933 dovolj žita za domačo porabo

stala zdrav organ, v katerem so dobrine (materielne in duhovne) pravilno razdeljene in bi pravilno krožile, kot kroži kri v zdravem telesu.

V preosnovi privatne lastnine je preosnova strukture človeške družbe in v tem je rešitev krize.

in izvoz. Gotovo je, da je vsak pridelek dražji, ako ga je na trgu malo in je po njem veliko povpraševanja. Zato so prekupci in izvozniki v jeseni hiteli z nakupom. Ker je bil kmet vsled denarne stiske primoran prodati žito za vsako ceno, se je dobilo in seveda tudi kupilo po 125 Din za 100 kg. Takoj, ko je bila pšenica pokupljena in spravljena v skladiščih, so cene začele naraščati. Danes se zaključujejo kupčije po 325 Din za 100 kg. Cena pšenice je porasla za 80 odst. Ne da bi genili z mezincem, delajo prekupci in izvozniki lepe dobičke. Kmet-producent ni dobil niti za davke in stroške za delo. (Ali bo tudi v tem slučaju trdil pisec članka »Delovni čas« v »Trgovskem listu«, da je kapitalu treba zaščite? — Op. uredn.)

Danes, ko je kruh edino prehranjevalno sredstvo širokih množic našega naroda, se ne bi smelo dopustiti, da se s tem v škodo producenta in konzumenta špekulira. Upravičeno smemo zahtevati, da se tako važno hranilno sredstvo pred takimi izrabljanji zaščiti. Ako se je lahko na ljubo veletrgovini in uvoznikom podražila doma pšenica in se je denar iz tega dobička dal za podporo izvoznikom, da

Poročila z delavskih bojišč

Viničarji

Admontski viničarji protestirajo

Admontski viničarji v ljutomerskih goricah so dobili lansko jesen novega oskrbnika v osebi gosp. Franc Jožefa, kateri je služboval že prej nekje v mariborski okolici. Ta oskrbnik si pa pravice in dolžnosti viničarjev in tako tudi viničarski red tolmači čisto po svoje. Ze ob nastopu službe je viničarjem zapovedal, da se v vinogradih mora delati do noči, brez ozira na to, koliko je ura. Viničarji so temu upravičeno ugovarjali, sklicujoč se pri tem na določbe viničarskega reda o delovnem času in na krajevni običaj vseh viničarjev v ljutomerskih goricah, kjer se nikjer ne dela pri svoji hrani do noči, ampak samo do določene ure. Kakor v trgatvi, tako je tudi pozneje pri jesenskih delih zahteval ravno isto. Tudi tokrat so se admontski viničarji temu odločno uprli, naglašajoč, da ima tukaj gosp. oskrbnik opravka pač s poklicnimi viničarji, celo organiziranimi, nikakor pa ne morda z jetniki mariborske kaznilnice, katere je baje v prejšnji službi imel v nadzorstvu. Kako pa si ta oskrbnik tolmači plačilo in pravice viničarjev, katerim gre pri delu rigulanja, škropljenja itd. za 25% višja plača, smo slišali zopet iz njegove izjave, da namerava rigulante plačati celo manj, kakor je plača pri navadnem delu. Tudi za rigulanje je zahteval, da se dela do noči. Viničarjem hoče svoje stališče opravičevati s tem, da imajo admontski viničarji še vedno višjo plačo od ostalih viničarjev v okolici. Tega pa ne upošteva, da so razni drugi prejemniki admontskih viničarjev mnogo manjši, da celo niževi, kakor je to pri onih vinogradnikih, katere hoče ta oskrbnik postaviti za zgled. Plača admontskih viničarjev je sploh premajhna, nikakor pa ne prevelika.

Nekateri admontski viničarji služijo tukaj po 30, celo do 60 let in so tako preživeli najmanj pol ducata raznih oskrbnikov in šafarjev. Gotovo najboljše vedo za svoje pravice, pa tudi za dolžnosti, bolj kakor sedanji oskrbnik, ki hoče po sili uveljaviti nov in protizakonit delovni čas, poleg tega pa še odtegovati denarni zaslužek, kakor bi to sam hotel. Vsi prizadeti admontski viničarji proti takim dejstvom in nameram odločno protestirajo. Oskrbniku g. Jožefu svetujemo, da prouči sedaj veljavni viničarski red in obstoječe krajevne razmere viničarjev sploh. V bodoče pa naj se po tem ravna, ker tukaj smo v ljutomerskih goricah, nikakor pa ne kje v mariborskih, ali pač tam, kjer viničarji v dero delajo do noči in so zato potem manj plačani kot oni, ki delajo samo do pol šestih, oziroma do petih zvečer. Ako ta protest imenovani oskrbnik ne bo upošteval, bodo vsi admontski viničarji kot en mož enotno nastopili pot borbe za izvajanje viničarskega reda z vsemi zakonitimi sredstvi. — Pravicoljub.

Admontskim viničarjem! Viničarski red § 8. določa, da sme biti poleti najdaljši delovni čas zjutraj od sedmih in zvečer do šestih. Odmora med tem mora biti pol ure dopoldne, eno uro opoldne in zopet pol ure popoldne. Pozimi, to je, od 1. septembra do 1. aprila pa od osmih zjutraj in do petih zvečer. Gospodinja-viničarka ima opoldne pol ure, čez vse letne čase, več odmora. Kjer je krajevno uveden krajši delovni čas, tam pa ostane pri dosedanjih navadi. Torej če se je zvečer delo puščalo dosedaj že ob petih ali ob pol šestih, tudi poleti, tam je zakonito uveljavljen tudi takšen delovni čas. Velja to tudi, kjer se nastopi delo zjutraj bodisi komaj ob pol osmih ali ob osmih. V sporni zadevi, ki sedaj obstoji med admontskimi viničarji in njihovim oskrbnikom g. Jožefom, je tajništvo zveze storilo potrebno intervencijo. Nekaterim admontskimi viničarjem pa na uho to-le: Dokler ne boste držali bolj skupaj svojo stanovsko organizacijo,

so mogli konkurirati na tujih tržiščih, je danes treba, da se zaščitita tudi kmet-producent in delavec-konzument. Saj je baš radi tega, ker poljski pridelki nimajo nobene vrednosti, kmet prišel v tako težak položaj. Poleg tega je tudi konsum, ki ga v pretežni večini tvori delavstvo, vsled stalnega zniževanja plač izgubil vso kupno moč.

Zato naj se producent kakor konzument pred takim izrabljanjem zaščitita, kar je končno tudi v interesu države same.

dokler boste imeli denar sploh za vse drugo, samo za članarino organizaciji ne, do tedaj vas bo vsak z lahkoto prikrajšal za sedanje, že itak težko pridobljene pravice. Kdo bi se sedaj za vas potegnil, če bi ne bilo »Strokovne zveze viničarjev«, katere bi gotovo ne bilo, če bi se vsi viničarji tako »kcoje« držali, kakor to nekateri neorganizirani admontski viničarji. Ali je s tem več škode, če plačate mesečno članarino 12 Din, vzdržujete prepotrebno strokovno organizacijo, imate časopis, bolniško, porodniško, nezgodno in posmrtninsko podporo, ali obratno, da ne plačate tega prav nič, pa potem delate do noči in dobite vedno manjšo plačo. Presodite, kje je torej večja škoda, če vam nevedneži pravijo, kako je članarino organizaciji dajati strašna škoda. Naj bi vam sedaj listi pomagal, ki vas od organizacije odvrača. Sloga jači, nesloga tlači! Kdor tega ne razume in se poslužiti ne mara, ta naj le dela, ne samo do noči, marveč tudi ponoči in to čisto zastoj. Enkrat ga bo že pamet srečala, samo žal, da bo takrat vse prepozno in se ne bo dalo več popraviti. Vsi admontski viničarji do zadnjega v organizacijo! Tako bo moč in tudi uspeh. Tajnik zveze.

Delavska strokovna organizacija je armada, ki čimbolj je strnjena in enotna, tem lažje odbija napade velekapitala. Vsak delavec, ki je neorganiziran, slabi njeno moč in je pomočnik tistih, ki hočejo imeti delavstvo razbito in neenotno.

Zato mora biti vsak delavec aktiven član delavske strokovne organizacije:

JUGOSLOVANSKE STROKOVNE ZVEZE

Rudarji

Huda jama. V nedeljo 5. februarja smo imeli redni občni zbor, ki je bil dobro obiskan. Naši tovariši so s tem pokazali, da tudi pred nasilji, ki se izvajajo s strani podjetja, ne klonejo. Zadovoljiva so bila poročila odbornikov. Tovariš S. Žumer, predsednik JSZ, pa je orisal razmere v organizaciji, namreč, s posebnim oziranjem na zmanjšanje obsega »Del. Pravice. Razgovor je bil tudi o skupnem nastopu delavstva. Pravilno mnenje je, da bo čas združil vse one zdrave elemente, katerih resen namen je zatiranemu delavstvu pomagati do pravice.

Pri volitvah je bil izvoljen po večini stari odbor, ki se je dopolnil z novimi odborniki.

Vidi se pa, da tudi oni tovariši, ki so bili od rudnika odpušteni, ostanejo zvesti organizaciji ter se torej nakana gotovih ljudi, da bi organizacijo razbili, ne bo uresničila. Ti hujskači naj si zapomnijo, da za vsakega pride enkrat plačilo.

Huda jama. Zopet preti nevarnost našim rudarjem. V soboto 4. t. m. je bilo razglašeno, da bo nočna tretina celi teden doma. Sedaj pa se že slišijo glasovi, da hočejo to tretino odpustiti. Delavstvo protestira proti taki nakani. Pri nas se hoče izvajati vedno to, kar najhujše reže v delavski življi. Vendar naš rudar je vedno pripravljen žrtvovati se za svojega sorudarja.

Trbovlje. Strokovna skupina rudarjev ima v nedeljo, dne 12. t. m. svoj redni občni zbor ob 3 popoldne v prostorih tajništva Loke 253. Na zbor pride zastopnik centrale JSZ iz Ljubljane v svrhu razgovorov za bodoče delo skupine. Vsi člani vabljani. — Odbor.

Kredit omejujejo. Ko so trgovci in drugi slišali, do bodo v mesecu februarju delali rudarji le 14 dni, so takoj začeli pri nabavi življenjskih potrebščin ustavljati kredit, rekoč, saj rudarji ne bodo imeli denarja za plačilo. Razume se to tako, če se praznuje v zimskem času kar pol meseca, se bo poleti še več. Odvisno pa je praznovanje od državnih nabavk. Državna železnica ima ključ v zaslužku rudarjev slovenskih rudnikov. TPD je ponudila drž. železnicam 15% popusta od sedanje cene premoga, morda se zglihajo za večjo oddajo, saj je gotovo v

interesu države, da imajo državljani zaslužek, kakor v interesu družbe, da redno obratuje.

Cene naraščajo, zaslužki padajo. Cene moki so se zvišale od 3.50 na 4 Din, po nekaterih trgovinah celo na 4.25 Din. Oče petčlanske družine bo moral izdati za to povišanje ravno eno dnevniko kopaške kategorije t. j. 38 Din mesečno. Vprašanje pa je, če jih bo imel. Ze so lačni rudarji, kakor pa izgleda, bodo še bolj. No, bodo pa še bolj ponižni in ubogljivi.

Kovinarji

Jesenice. Rezultat volitev obratnih zaupnikov pri KID. Volitve obratnih zaupnikov so končane. Sredi kruhorbe, katere se vrši med delavstvom in KID za povišanje plač, so potekle dostojno, brez običajnih natolcevanj med posameznimi grupami. Sicer so imele organizacije volivne sestanke za svoje članstvo, ki pa so bili bolj informativnega nego agitatoričnega značaja. Nekateri so pač skušali vplivati na izid volitev z demagogijo, ki pa ni prišla nikjer do izraza. Delavstvo se pač zaveda, da je važnejši rezultat borbe, ki jo vrši, nego medsebojna gonja za pridobitev enega ali dveh zaupnikov za katerokoli organizacijo. V takem gledanju sta tudi naša skupina in SMRJ bili mnenja, da se volitve zaradi predstoječe borbe za izboljšanje delavskega položaja ne vršijo, da tako delavstvo podčrta enotnost, katere je v takem času nujno potrebna. Uvaževanja vredno je zadržanje naših mož v organizacijskem zaupniškem zboru tem bolj, ker je statistika članstva jasno kazala, da v slučaju volitev pridobimo. Ne tako strogo delavsko pa so gledali na položaj voditelji okrog NSZ, ki so v prepričanju, da bodo pridobili na številu zaupnikov, zahtevali volitve. Sicer so takoj uvideli napako, ki pa se ni dala več popraviti. Zaradi dostojnega zadržanja odgovornih činiteljev pa volitve v splošnem niso napravile vtisa, da je delavstvo neenotno. V slogi je moč! Pod tem geslom bo delavstvo čuvalo, da vložena zahteva dobi ugoden odgovor. Rezultat volitev je naslednji: Sava: Upravičenih volivcev 1364 (1500); oddanih glasov 1189 (1363). Neveljavnih 8 glasov. Od 1181 glasov so dobile posamezne liste: JSZ 283 (263), SMRJ 738 (910), NSZ 160 (130). — Obratnih zaupnikov JSZ 4 (3), SMRJ 10 (11), NSZ 2 (2). Lista naše organizacije je pridobila enega zaupnika. V oklepajih število volivnih upravičencev in rezultat volitev za l. 1932.

Žirovnica. V nedeljo, dne 5. februarja 1933 se je vršil v Žirovnici redni občni zbor skupine uslužbencev elektrarne v Žirovnici.

Poročila posameznih odbornikov so bila kratka in stvarna. Član nadzorstva tov. Strgar je poročal, da se je pregledalo poslovanje in našlo vse v redu. Zato predlaga odboru absolutorij s pohvalo. Posebno tov. blagajnik je bil vzor delavnosti. Povdarja, naj v bodoče članstvo bolj redno vrši svoje obveznosti napram organizaciji. Za novi odbor so bile predlagane tri liste, katerih prva je bila izglasovana z večino glasov. V novi odbor so bili izvoljeni tov. Rozman Anton, predsednik; Šepc Franc, blagajnik; Novšak Viktor, tajnik; Kajdiž Tomaž in Kozjek Jože odbornika. Za namestnike Žilih Franc, Nagode in Avsenek Jože. V nadzorstvo: Strgar Alojzij in Rozman Stanko.

Nato je poročal zastopnik centrale o poteku intervencij, ki so bile izvršene v teku zadnjega časa na merodajnih mestih. Govor je bil tudi o ustanovitvi podpornega fonda. Končno se je naročilo novemu odboru, naj izvede prisilno štednjo, ker bi posamezni tovariši plačevali mesečno za to določen znesek. Uredilo se je vse potrebno glede brezposelnih podpor, ki jih nekateri niso prejeli. Posamezni so se pritoževali, da občine zadržujejo brezposelne podpore. Zastopnik centrale je ugotovil, da nimajo v nobenem slučaju pravice občine zadrževati podpore, marveč jo morajo takoj po prejemu izplačati naslovniku.

Občni zbor je potekel izredno mirno, brez raznih osebnih obračunavanj, ki so bile preje običajna in seveda tudi zelo kvarna za organizacijo.

Tovariši! Delajmo na podvigu naše stanovsko-strokovne organizacije!

Kleparji

Ljubljana. V nedeljo, dne 19. febr. 1933 se vrši redni mesečni sestanek skupine IKIM v prostorih JSZ, Del zbornica, ob 10 dopoldne. Ker je dnevni red sestanka zelo važen, vabimo vse tovariše, da se ga zanesljivo udeležijo. — Odbor.

Kemični delavci

Moste. Kakor izvemo, namerava tovarna s 1. marcem 1933 zopet pričeti z obratovanjem. Ker je delavstvo vsled dolgotrajne brezposelnosti gmotno docela izčrpano, bi bilo vsekakor želeli, da se to v resnici zgodi. Ne vemo pa, kakšne delovne pogoje bo tovarna stavila pri zopetnem sprejemu delavstva. Utegnilo bi se zgoditi, da bi tovarna predlagala znižanje prejšnjih plač. V tem slučaju mora delavstvo enotno odkloniti sprejem dela, zlasti še, ker so se življenjske potrebe delavstva v zadnjem času znatno podražile. Iz tega razloga je delavstvo ne samo upravičeno, da obdrži prejšnje plače, temveč da započne enotno akcijo za zvišanje plač, v kolikor je draginja narasla. To bo delavstvo tudi storilo, pa četudi ostane še nekaj časa doma.

Vsekakor pa je treba, da je delavstvo na to pripravljeno. Delavstvo, ki je organizirano v JSZ, je pripravljeno na enotno borbo vselej, kadar so ogroženi gmotni in socialni interesi. Če je tudi ostalo delavstvo teh misli, potem delo za ohranitev sedanjih pravic in za zboljšanje istih ne bo težko. Treba pa je, da je delavstvo organizirano in še več, da svoje dolžnosti napram organizaciji redno vrši. Zavedajmo se vsi, da je treba najprej izvršiti dolžnosti, potem šele zahtevati pravice. Član samo na papirju, pomeni samo toliko, kot naslikan vojak v fronti.

Stavbinski delavci

Zadnja odborovna seja se bo vršila pred občnim zborom 14. februarja ob 5 popoldne v društveni pisarni. Dolžnost vsakega odbornika je, da se te seja sigurno udeleži. Vse tovariše člane pa prosimo, da pošljejo eventualne predloge za občni zbor.

Občni zbor skupine sobo-, črkoslikarjev in plekarjev se bo vršil 15. februarja ob 5 popoldne v mali dvorani Delavske zbornice. Dolžnost vsakega člana je, da se občnega zbora sigurno udeleži. — Dnevni red običajen.

Lesno delavstvo

Češnjica. Zaradi velike in dolgotrajne brezposelnosti se mnogo delavcev in njihovih družin v občini Selca nahaja v skrajno težkem gmotnem položaju. Kljub temu pa za stradajoče delavstvo dosedaj še od nikoder ni prišla kaka izdatna pomoč. Zastopniki delavstva so sestavili statistiko vseh

brezposelnih v občini Selca, prebivajočega delavstva. Ta statistika je bila izročena Delavski zbornici, ki naj bi pri banski upravi ukrepala glede nujne pomoči prizadetemu delavstvu. Občina Selca je po dolgem oklevanju vendar le organizirala pomožno akcijo za stradajoče delavske družine. V pomožni odbor so bili poklicani zastopniki vseh drugih društev, le strokovna skupina lesnega delavstva je bila prezrta. Dovoljemo si vprašati županstvo občine Selca, zakaj ne smatra potrebno, da bi pri tej akciji sodelovali tudi zastopniki delavstva, ki so vendar pri tem najbolj zainteresirani. Kdo pa naj bolje pozna razmere in bedo delavstva, kot delavstvo samo, ki v tem živi. Županstvo je s tem pač pokazalo, koliko resnične volje ima za izdatno pomoč stradajočemu delavstvu in njihovim družinam.

»Papiničarji

Vevče. Odbor obratnih zaupnikov je imel prvo sejo 31. jan., na kateri je bil izvoljen za starešino tov. Rešek Edvard, za tajnika pa tov. Pangeršič Ivan. V odbor za delavski podporni fond sta bila pa izvoljena sodrug Jančar Ivan in tovarišica Rešek Fanči. V soboto 4. febr. je imel odbor že drugo sejo, na kateri je na iniciativo strok. organizacij sprejel važne sklepe, tičeče se interesov delavstva. Kljub temu, da sta v odboru dve struji, je popolna enotnost v delu za delavske težnje.

Tekstilni delavci

Tržič. Četudi se veliko ne oglašamo, vendar naša organizacija pridno deluje in se lepo razvija. Volitve delavskih zaupnikov so letos potekle zelo mirno. V predilnici so se po predhodnem dogovoru vršile volitve po skrajšanem postopku in je bila vložena samo skupna lista, na kateri smo imeli polovico kandidatov. Delavstvo v tovarni čevljev »Peko« se je tudi zganilo in na pobudo naše skupine izvedlo volitve obratnih zaupnikov. Vložena je bila samo naša lista. Sedaj pa se prične podrobno delo na znotraj. Delavsko zavest bo treba utrditi in smisel za delavsko organizacijo razširiti. V to naj pripomore v prvi vrsti občni zbor, ki se bo vršil v nedeljo 12. februarja ob 9 popoldne v Rokodelskem domu. Pregledali bomo svoje vrste, si postavili svoje voditelje, premislili, kako bi še bolj strnili svoje vrste in jih pomnožili, saj jih živi med nami še toliko, ki so mnenja, da nimajo od organizacije nič, ko jim vendar samo ta ščiti njihove pravice. Delavci, čim več nas bo, tem lažje

bo naše stališče, in tem več bomo dosegli. — Tudi vrste Krekove mladine so vedno bolj strnjene. V mladih fantih je vedno več delavske zavesti. Le sestanki bodo morali postati bolj številni in bolj živahni, ker le v izobrazbi je naša moč.

Razno

OBČNI ZBOR EKSPozITURE

Maribor. V nedeljo, dne 29. januarja se je vršil občni zbor ekspoziture JSZ v Mariboru ob zadovoljivi udeležbi članstva. V odbor so izvoljeni sledeči tovariši: Kores Martin, prof. Prijatelj Ivan, prof. Cajnkar Stanko, Lipnik Rupert, Zupančič Pavla in Andrej Arih.

Delavska mladina

Vrhnika. Pri nas so staknili našo Krekovo družino. Torej je le napredek. Sicer je res še majhna družbica, toda gledali bomo, da bomo postali večji kljub oviram, ki nam jih stavijo. Na delo, fantje!

Celje. Tudi napredek. Število članstva se je dvignilo. Družina med širiteljsko akcijo ni počivala.

Huda jama. Krekova družina je imela uspelo akademijo dne 29. jan. v Laškem, 5. febr. pa pri Sv. Jederti. Kot uvod je bil pozdravni govor, potem »Naša pesem, moški zbor, sledile so deklamacije, nato igra »Kazen ne izostane«, končno pa so fantje zopet zapeli par pesmi. Svoje vloge so zadovoljivo rešili, zlasti ako upoštevamo, da so sami preprosti fantje, od katerih so mnogi prvič nastopili. Vidi se močna volja, ki hoče ustvarjati. Edini pri celi prireditvi, ki ima izobrazbo za svojo stroko je pevovodja tov. Petrin.

Zalog. V tiskovni akciji smo doslej dosegli sledeče: 7 novih naročnikov za »Del. Pravico«, 10 naročnikov Krekove knjižnice in 2 naročnika »Mladega plamena«. S kolportažo in s pridobivanjem novih naročnikov bomo začeli tudi po okoliških vaseh. »Mladi plamen« se bo še najbrž širil s pomnožitvijo naših postojank, za kar smo vedno na delu. »Del. Pravica« je dobra, samo premajhna. Najbolje gre Krekova knjižnica, ki se pač sama najbolj hvali. Razdelili smo vasi posameznim agitatorjem. Primanjkuje nam še več dobrih, požrtvovalnih delavcev. (Op. ur. Dobro je, kar je. Tudi agitatorji se bodo časom napravili, ako boste skrbeli še naprej za pravilno in živahno organizacijsko življenje. »Sploh pa naprej! Korajža velja!« nam kliče nadškof Jeglič.)

Upton Sinclair:

D O L A R J I

roman

(Naslov v izvorniku: Mountain City)

»Pa ti se ne zanimaš za take reči, papa!« Dama je obzirno menjala predmet razgovora. Lulu Belle da hoče po vsej sili k dedu, in čeprav ne verjame, da bi se čutil dosti močnega za sprejem otrok, bi vendar...

Stari gospod jo je ustavil. Nič ne bi rajši videl kakor Lulu Belle, a boji se, kako bo njegova sprememba učinkovala na otroka. Zdaj se je razpredla tekma v človekoljubnem mišljenju, stava je bil pa otrok. Mrs. Jane je rekla, da bo takoj poslala Lulu Belle na guvernanto sem, ko se vrne domov, a otrok ne sme ostati predolgo in utrujati bolnika z blebetanjem o punčkah. Jedu je bilo jasno ko beli dan, da bi stari gospod mnogo rajši poslušal Lulu Bellino blebetanje o punčkah kakor pa Janino o njenih farjih in ol-tarnih prtih.

VI.

Uro pozneje je prišla Lulu Belle. Jed, ki je prej moral poslušati govoričenje o »punčkah«, je pričakoval majhnega otroka — to pa je bila že odrasla deklica — namenoma zavrtva v svojem razvoju, kakor se je zdela. — Obležena je bila po otročje, v krilcih, ki so ji segla komaj do kolen. Kakor je pozneje izvedel, je bila stara štirinajst let; njeni bujni, zlati lasje so se tam, kjer jih je zadevalo sonce, svetili rdečkasto in zelenkasto. Zadaj so bili prevezani z bledo sinjim trakom; nosila je modro obleko iz lahkega blaga in primerne nogavice ter čevlje. »Sinja Belle, sinja

lepota!« jo je pozdravil ded. Videlo se je takoj, da je njegova ljubljanka.

»Oh, ded, tako mi je hudo!« Obstala je na pragu in strmela v njegov upadli obraz. »Oh, ded!« Tekla je k njemu, pokleknila ob postelji, pograbila njegovo roko in jo močila s solzami. »Ded, kaj ne boš mogel z menoj na vrt?«

»Ne jokaj, srček,« je dejal stari gospod. »Doktor pravi, da bom dobil ličen stol na kolesih in na vrtu bom dal napraviti drsalnico in mr. Rusher me bo peljal na sonce. To je mr. Rusher, ki mi streže in stori vse, kar ga prosim.«

»Dober dan, mr. Rusher!« je rekla Lulu Belle. »To je strašno lepo od vas in prosim vas, storite vse, kar morete, ded je predober in jaz sem skoraj vso noč jokala, ko sem slišala, da je bolan, in ker me niso hoteli pustiti k njemu! Prosim, povejte mi, kadar bom rekla kaj takega, kar bi ne smela reči, zakaj dejali so mi, da smem sem samo takrat, kadar ga ne bom nadlegovala. Oh, ded, pri nas smo dobili gomolje od holandskih tulipanov in sem ti jih nekaj prinesla. Naši že rastejo, kaj takega nisi še nikdar videl!«

Jed je sčasoma opazil, da je bil v tej veliki družini zares človek, ki je starega Warrenerja res ljubil. Ne, da bi bila Lulu Belle premlada za sebičnost — drugi še manjši so popolnoma neodkritosrčni in prav tako spretno in ročno govore o denarju kakor njihovi starši in natančno vedo, kdo je tu in zakaj je to, kar je Lulu Belle je pa temu okuženju ušla. Morda je bilo tega krivo njeno tako skrbno zavarovano in nadzorovano življenje; nikdar ni hodila v kako šolo razen v plesno, in tudi tja samo v spremstvu vzgojiteljice, toge, stare device, ki je odgovarjala predpisom cerkve sv. Mihaela. Lulu Belle je bila edini otrok in se je igrala s svojimi »punčkami« v velikem vrtu. Kako naj bi vedela, kaj znači denar, ko ni imela nikdar posla z denarjem, ampak ji je bilo treba vse, kar je potrebovala, samo zahtevati, pa se ji je prikazalo kakor skozi čaren oblak?

Doma in po svetu

Spremembe volilnega zakona. Odbor za proučevanje zakonskega predloga o spremembah in dopolnitvah novega volilnega zakona za volitve narodnih poslancev je svoje delo končal. Bistvenih sprememb ni.

Proces proti uradnikom, ki so obtoženi, da so oškodovali državno blagajno in poneverili nad 780.000 Din se je dni začel. Obdolženi so, da so ponovno predložili netočne račune o izplačanih pokojninah in drugih izdatkih.

Obsedno stanje v Romuniji. V Romuniji je za nekatere kraje proglašeno za tri dni obsedno stanje. Prepovedane so javne povorke in strankarske uniforme, kakor tudi nošenje orožja. Ob enem s to naredbo je bila izdana tudi naredba o razpustu komunističnih društev in organizacij.

V Nemčiji je končno le prišel na površje Hitler, voditelj narodnih socialistov. Zasedel je mesto državnega kanclerja. Prvo njegovo delo je bilo razpust parlamenta. Za 5. marca so razpisane nove volitve.

Novo vlada v Nemčiji, koje vodstvo tvorijo Hitler, Papen, Hugenberg, napoveduje neizprosno borbo komunizmu, kakor tudi soc. demokraciji.

Z zasilno naredbo je podkancler Papen, kot državni komisar za Prusijo, odstavil prusko mi-

nistrstvo ter mu vzel pravice, ki mu jih je dalo državno sodišče v Lipskem.

Nova nemška vlada je izdala zasilno naredbo, ki jo je podpisal predsednik Hindenburg, ki omogoča vladi, da prepove politične shode in zapleni vse liste, ki bi izdajali vojaške tajnosti, pozivljali k nasiljem in sramotili organe ali ustanove državnih oblasti.

Vojaško dolžnost bodo uvedli v Nemčiji. Služba v vojski bo trajala 1 leto. Prvih 6 mesecev bi bili fantje zaposleni z delom v armadi, ostalo pa v vojaški milici.

Razorožitvena konferenca v Ženevi, ki se je pričela 2. febr. 1932, ni do danes prinesla nikakih pozitivnih rezultatov. Nemčija zahteva »pravico do enakopravnosti«, Francija pa »pravico do varnosti«. Ni iskrenosti in medsebojnega zaupanja.

Delavci na Francoskem. Francosko ministrstvo za javna dela je objavilo, da je bilo leta 1932 odposlanih okrog 300.000 tujih delavcev, ki so bili brez zaslužka, v svojo domovino. In le malo tujih strokovnih delavcev je dobilo preteklo leto ponovno delo.

Pri nas smo pa tako popustljivi. Izdajajo se dovoljenja za zaposlitev vseh mogočih specialistov. Kako dolgo še?

Idejni razvoj krščanske strokovne organizacije v Nemčiji

Nedavno smo priobčili v dveh številkah članek pod gornjim naslovom. Idejni razvoj naše tovariške organizacije se je pa zaključil šele tik pred vojno. Radi tega in pa radi odstavka »Hriščanski sindikati« v knjigi »Radniški sindikati« (izdal centralni sekretariat delavskih zbornic v Belgradu), ki bi utegnili zavesti koga v zmoti radi neizčrpnosti, prinašamo še te-le podatke, vzete iz knjige »Die christlich-nationale Gewerkschaft«, ki je izšla leta 1930.

Ker je večina duhovščine v Nemčiji v svojem mišljenju z dne 22. VIII. 1900 (Fulder Pastoral) bila proti krščanskemu strokovnemu gibanju in je freiburški škof še bolj razločno izrekel isto v svojem pastirskem listu, ni preostalo organizaciji drugo, kot da se podvrže cerkveni avtoriteti ali pa gre v opozicijo. Organizacija je storila drugo. Posledica tega je bila, da so se pričele ustanavljati v katoliških delavskih društvih katoliške strokovne sekcije, ki so začele srdit boj s krščanskimi strokovnimi organizacijami. Glavno točko spotike so našle sekcije v interkonfesionalnosti teh organizacij (krščanske — ne katoliške). Sekcije so utemeljevale svoj obstoj z bojaznijo, da je v krščanski strokovni organizaciji v nevarnosti vernost katoliških članov. V sekcijah so odločevali v vseh važnejših vprašanjih duhovniki.

Vendar so dozorele stvari tako daleč, da je bil v mnenju katoliške duhovščine razcep. Večina škofov je pa pričela zagovarjati interkonfesionalnost organizacije. Dne 23. I. 1906 je pa izšla v »Osservatore Romano« od Vatikana inspirirana izjava, »da papež gleda z isto dobrohotnostjo na krščanske strokovne organizacije kot na katoliške strokovne sekcije, ker mu je dobro znano, da imajo v nekaterih nemških škofijah krščanske strokovne organizacije predpravico pred strokovnimi sekcijami«. Nov boj se je začel, ko je papež Pij X. leta 1912 zapisal, »da so najbolj priporočljive tiste organizacije, ki so zgrajene na katoliški religiji in sledijo cerkvi kot vodnici«.

Ker so pomenile besede Pija X. nekakšen anatema (izobčenje) nad krščanskimi strokovnimi organizacijami, so se vneli hudi prepiri za njihovo razlago. Razprtijam je sledilo premirje šele med svetovno vojno. Po vojni je prišlo leta 1919 do sporazuma, katerega efekt je bil, da so prešle strokovne sekcije katoliških delavskih društev v tabor krščanske strokovne organizacije in tako prenehale obstajati. Zadnji stavek sporazuma se glasi: »(Katoliški) člani ne smejo biti oškodovani, če radi verskih dolžnosti po splošno merodajnih cerkvenih določilih ne morejo slediti sklepom organizacije.« Krščanske strokovne organizacije so tedaj uspešno dobojevale boj s strokovnimi sekcijami katoliških delavskih društev. Zmagalo je stališče starih delavskih veteranov in samostojne delavske organizacije. Tako so nemški delavci ustvarili močno organizacijo, ki se je dobro obnesla v revolucionarnih povojnih časih.

Slični boj kot na katoliški strani se je dobojeval tudi na protestantski. V protestantskih delavskih društvih se je trudil neki Naumann, da bi ohranil versko in politično nevtralnost stanovskih društev na ta način, da bi evangeljski delavci vstopali v socialistične strokovne organizacije. Ko pa je videl, da gradijo zgolj na materializmu, je priporočal vstop v liberalne strokovne organizacije. L. 1900 je sklenil shod evangeljskih društev, naj se čla-

ni vpisujejo v nesocialistične strokovne organizacije. Ko je pa začela krščanska strokovna organizacija prirejati delavske kongrese, se je odločilo evangeljsko delavstvo pretežno in principiuelno za krščansko strokovno organizacijo.

Tako sta se v enotni organizaciji združila brez razlike na vero. Katoliški in evangeljski delavci sta še danes združena v zavesti, da je bodočnost v njihovih rokah. Do tega je prišlo le radi širokogrudnosti in razumevanja katoliških delavcev in nameščencev (v nameščenskih organizacijah), ki so se zavedali, da je krščanstvo le eno in da je Kristov nauk in življenje po njem le eno. Moralni so čuti hude očitke, pa niso omagali na poti do cilja. Načelo, s katerim so prodrli nemški krščanski strokovničarji, moramo smatrati za pravilno in koristno, ker omogoča organizacijo večjih mas. Radi tega mora biti Nemčija zgled predvsem nam Jugoslovanom, ki imamo opraviti z istimi prilikami kot Nemci.

—ant.

Pismo uredniku

Dragi tovariš urednik!

Kaj ne, ako bi nekateri zaupniki šli malo bolj ven med kmečko delavstvo, bi se dalo tukaj tudi marsikaj izboljšati. Kake mizerne razmere so bile med viničarji; sedaj ko imajo strok. organizacijo, pa pridejo lažje do svojih pravic. Na veleposestvih so razmere za družine precej slične. Vse leto se hlapec ali dekla trudi in dela od 4 zjutraj do 10 zvečer pri slabi hrani in malenkostni plači, a ko pride zima, se mu za vsako malenkost, ki jo nehote povzroči, obljublja cesto, trga plačilo, hrano in kruh tako, da gospodarjev konj boljše živi ko hlapec, ki ga upravlja. Zato bi predlagal, naj zaupniki, ako ne uspejo s strok. organizacijo, ustanovijo Krekovo družino, da se vsaj mladina izobrazi in usposobi za težko življenjsko pot, ki je posebno danes zelo naporna. Kake zapreke so se stavile družini v Polhovem gradu, z vztrajnim delom pa gre in tako smo si priborjevali tudi naklonjenost naše duhovščine. Zatorej s previdnostjo na delo za naše cilje. Živi borba.

Te pozdravlja Tvoj
tovariš Tone.

Razno

Francoski kapital roma nazaj v Švico

V zadnjem času se zopet opaža vedno močnejši dotok denarja v Švico. Radi raznih davčnih načrtov francoske vlade je v Franciji naloženi tuji kapital vznemirjen in se boji, da bi bil preveč obdavčen. Zato se je začel beg kapitala iz Francije. Kapital nalagajo v Švici ali kratkoročno ali pa v švicarskih obligacijah. Posledica tega bega kapitala v Švico je tudi dvig švicarskega franka. Devizna podloga švicarske banke se je prvič po avgustu zopet dvignila.

Kapital je pač nezanesljiv steber nacionalne države.

Socialen predlog. Belgijski poslanci radia zahtevajo, naj se taksa odpusti brezposelnim, kot imajo v drugih državah, zlasti v Nemčiji. Pač res: vsaj nekaj jim dajmo za razvedrilo.

Za brezposelne amaterje v Belgiji. Belgijska vlada bo objavila kraljev ukaz, po katerem bodo oproščeni takse vsi amaterji, ki so brezposelni.

Zajtrkovalnica, vinarna nudi razna dobra štajerska in dalmatinska vina. Delikatese vse vrste. Špecerijsko blago najbolje v zalogi in v lastni pražarni vedno sveže pražena kava, na željo tudi mleto, dobite najceneje samo pri

F. R. Kovačič

Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 32

Priporočava brez skrbi vsakomur posmrtninsko zavarovanje po načinu kakor ga izvaja

„Zadružnost“, reg. pom. blagajna v Mariboru, Orožnova ulica št. 8. Pogrebna po rajni teti in sorodnici nama je bila izplačana točno. — „Zadružnost“ je poštna in vestna ustanova, z njenim delom sva zadovoljna.

Babna gora, dne 25. prosinca 1933.

Velkovrh Franc star, in ml., s. r.